

„...Słodko szumi las,
Słodką nuci pieśń,
Słodko patrzy głaz
Przez jedwabną pleśń.
Drzewa szczęściem drżą,
Drży ich każdy liść;
Drzewa tańczyć chcą,
Chcą powstać i iść...”
Adam Asnyk

Temat: Czy wszystkie lasy są takie same?

Cele lekcji:

- zapoznanie z bogactwem zjawisk przyrodniczych w lasach Wigierskiego Parku Narodowego (WPN),
- poznanie różnych typów lasów występujących w Parku i pogłębienie wiedzy o WPN,
- utrwalenie wiadomości dotyczących budowy warstwowej lasu i gatunków w nich występujących,
- nabywanie umiejętności wyszukiwania informacji z różnych źródeł.

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa (klasa V).

Metody pracy: problemowa, gra dydaktyczna, dyskusja.

Miejsce i czas realizacji zajęć: ścieżka edukacyjna *Las*, 2 godziny.

Środki dydaktyczne: mapa Polski, arkusze papieru, flamastry, *Przewodnik Las - ścieżka przyrodniczo-archeologiczna*, foldery z serii *Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego*, rozsypanka wyrazowa, karty pracy, zasuszone rośliny przywiezione z WPN.

Przebieg zajęć:

Lekcja jest kontynuacją tematu o lesie realizowanego wcześniej na ścieżce przyrodniczo-archeologicznej *Las*.

Na lekcji wykorzystane są notatki sporządzone przez uczniów podczas pobytu na wycieczce, foldery o roślinach i zwierzętach Wigierskiego Parku Narodowego, okazy roślin. Po ścieżce dydaktycznej *Las* prowadzi przewodnik lub pracownik dydaktyczny WPN.

I Faza wstępna:

1. Zapoznanie uczniów z tematem i celami lekcji.
2. Przypomnienie pojęcia las i warstwowej budowy lasu.

II. Faza realizacji:

1. Podział klasy na 4 grupy. Każda grupa otrzymuje arkusz papieru i flamaster.
2. Organizmy żyjące w WPN – gra dydaktyczna.

Nauczyciel prezentuje ilustracje, zdjęcia wybranych zwierząt lub okazów roślin i przekazuje grupom. Uczniowie rozpoznają rośliny i zwierzęta, wpisują nazwy na otrzymane arkusze. Następnie grupy wymieniają się kartami. Po wyczerpaniu się kart, nauczyciel odczytuje nazwy organizmów. Uczniowie punktuja prawidłowo zapisane nazwy. Arkusze zawieszają na tablicy.

3. Przypomnienie lokalizacji WPN na mapie i określenie położenia Bakalarzewa w stosunku do Parku.
4. Typy lasów występujących na terenie Wigierskiego Parku Narodowego.

Uczniowie przypominają (wykorzystanie przewodnika *Las*) typy lasów Wigierskiego Parku Narodowego, z którymi zapoznali się na ścieżce dydaktycznej. Nauczyciel zapisuje na tablicy:

- a) łąg olszowo-jesionowy - gleby wilgotne lub mokre, żyzne w okolicach rzek i strumieni,
- b) grąd – gleby żyzne, gliniaste lub gliniasto-piaszczyste,
- c) bór mieszany – gleby piaszczyste i żwirowe, teren płaski i pagórki,
- d) bór bagienny – tereny bagienne,

Uczniowie w grupach, przy pomocy przewodnika, ustalają na jakich glebach występują w/w typy lasów (zapis na tablicy). Uczniowie zapisują do zeszytu typy lasów i krótkie charakterystyki.

5. Nauczyciel rozdaje karty pracy grupom i rozsypanki wyrazowe z nazwami roślin. Uczniowie przyporządkowują nazwy roślin do typu lasu i warstwy lasu, korzystając z notatek i przewodnika *Las*.
6. Prezentacja wyników przez liderów grup, nauczyciel dokonuje weryfikacji i zapis na dużych planszach.
7. Dyskusja na temat różnorodności występowania gatunków w poszczególnych typach lasu. Wyszczególnienie gatunków charakterystycznych.

III. Faza podsumowująca:

1. Wypracowanie wspólnych spostrzeżeń i zapisanie do zeszytu przedmiotowego.

Propozycja wniosku: *Na podstawie składu gatunkowego roślin leśnych i właściwości gleb można stwierdzić jaki typ lasu występuje w danym miejscu. Bogactwo gatunkowe w poszczególnych warstwach lasu jest zróżnicowane. Każdy typ lasu ma charakterystyczne dla siebie gatunki organizmów roślinnych. Niektóre gatunki mogą występować we wszystkich typach lasu.*

2. Ocena pracy.
  3. Zadanie pracy domowej.
- Przygotowanie materiałów na album o lesie.

Literatura:

Praca zbiorowa, *Wigierski Park Narodowy - przewodnik kieszonkowy*, Multico O.W., Warszawa 2000.

Zaborowski Z., *Ścieżka przyrodniczo-archeologiczna LAS – przewodnik*, WPN, Krzywe 1997.

Krystyna Skrocka
Szkoła Podstawowa w Bakalarzewie

Karta pracy

I grupa	II grupa	III grupa	IV grupa
Łęg	Łęg olszowo-jesionowy	Bór mieszany	Bór bagienny
runo leśne:	runo leśne:	runo leśne:	runo leśne:
podszyt:	podszyt:	podszyt:	podszyt:
wysokie drzewa:	wysokie drzewa:	wysokie drzewa:	wysokie drzewa:

✂ -----
DĄB SZYPUŁKOWY   LIPA DROBNOLISTNA   ŚWIER POSPOLITY
✂ -----
WIAZ POSPOLITY   LESZCZYNA POSPOLITA   KOPYTNIK POSPOLITY
✂ -----
TRZMIELINA BRODAWKOWATA   GAJOWIEC ŻÓŁTY
✂ -----
GWIAZDNICA WIELKOKWIATOWA   BLUSZCZYK KURDYBANEK
✂ -----
POKRZYWA ZWYCZAJNA   KНИЕĆ BŁOTNA   CHMIEL ZWYCZAJNY
✂ -----
OLSZA CZARNA   JESION WYNIOSŁY   KRUSZYNA POSPOLITA
✂ -----
BRZOZA OMSZONA   TOJEŚĆ POSPOLITA   BARSZCZ ZWYCZAJNY
✂ -----
FIRLETKA POSZARPANA   MARCHEW ZWYCZAJNA   MECH TORFOWIEC
✂ -----
SOSNA ZWYCZAJNA   MOZGA TRZCINOWATA   JARZĄB POSPOLITY
✂ -----
WICIOKRZEW SUCHODRZEW   KONWALIA MAJOWA   NARECZNICA SAMCZA
✂ -----
BORÓWKA CZARNA   WAWRZYNEK WILCZEŁYKO   SZCZAWIK ZAJĘCZY
✂ -----
PRZYLASZCZKA POSPOLITA   BAGNO ZWYCZAJNE   ŻURAWINA BŁOTNA
✂ -----
WEŁNIANKA POCHWOWATA   ROSICZKA OKRĄGŁOLISTNA
✂ -----
MODRZEWNICA EUROPEJSKA   BRZOZA OMSZONA   SOSNA POSPOLITA
✂ -----